

MORZSÁK

Az ajtó előtt, a lengőfolyosón próbálok észrevétlen maradni. Csendben gubbasztok, ölemben a dechatlonos távcsővel meg a fényképezőgéppel. Ilyen marha unalmas ez a madárles? Fél napomba telt, mire megfelelően a korláthoz rögzítettem a tegnap vásárolt madáretetőt. A Facebookon valahogy bekerültem egy madárhatározós csoportba. Egy ideig irigykedve néztem, ahogy mások szebbnél szebb szárnyas csodákról tesznek fel képeket meg videókat, aztán ezt az irigységet próbálván levetkőzni, bevágtam magam a kocsiba, és addig meg sem álltam, amíg végül a legszebb etetőt sikerült beszereznem. Azon nyomban vettem vegyszermentes eleséget is, olajos magokat, faggyúgolyót, na meg ezt a távcsövet. Minden adott volt, hogy nekiálljak új hobbimnak hódolni. Majd meglátja a többi öreg, hogy nem állt meg az én életem a nyugdíjazásom óta!

Zoli, a tőlem három lakással arrébb élő szomszédom a januári hideg elenére is trikóban jön ki rágyújtani. Mostanában így szokta. Gyanúsán méreget, mert az ő jól hallható *szervuszgabi* köszöntésére én csak egy intéssel meg egy biccentéssel felelek. A párbeszédünk továbbra sem folytatódik, ő elszívja a cigit, én meg kuksolok még vagy félóráig. Aztán megunom, mert a vetési varjakon meg azon a két balkáni gerlén kívül semmilyen madár nem látogat erre felé.

– Na, sikerült? – kérdezi a feleségem olyan hanglejtéssel, mintha éppen a jogosítványomat vagy az érettségimet szereztem volna meg.

– Nem – de nem is nézek rá, nehogy a szemében lássam a vádat, hogy még ennyit sem tudok rendesen csinálni. Hogyan szedjem össze az erőmet ahhoz, nehogy beüssön ez az időskori pszichés probléma?

Ágika negyven év után tudja, hogy ez a szűkszavúság tejszínhabos kávéra ad okot.

– Üljlél ide szépen, Gabika, és igyuk ezt meg! Gondoljuk át, hogyan lehetne hatékonyabbnak lenni! Nem kellene az első kudarcos kísérlet után ennyire elkeseredni...

Hosszú, csendes beszélgetésünket a lengőfolyosóról érkező kiabálás töri meg:

– Menjél, kifelél!

– Segítség! – szól az előbbinél jóval halkabb hang.

– ... akkor menjél arra kifelé, a kurva életbe!

Egymásra nézünk a feleségemmel, és az ő arcán is azt látom, amire én gondolok: itt valami nagyon nincs rendben, mert ez Erzsébet néni meg Lajos bácsi hangja, akik Zoliék mellett laknak. Kikukucskálunk a résnyire nyitott ajtón, majd hirtelen be is csukjuk, mert Lajos, a nyolcvanéves bácsi egy szál pólóban, gatyá nélkül és mezítláb, remegő lábakkal áll kint a folyosón. A kiabálás közben nem marad el, és megcsörren a telefon is. Mielőtt a feleségemmel egyeztetni tudnánk, odarohanok és felkapom a készüléket.

– Szia, Gabi! Mi van ezzel az Erzsivel? Napok óta hallom, hogy kiabál a Lalibával. Néha olyan hangok jönnek át, mintha a falat is ütnék. Meg szerintem piál is az asszony. Láttam egy csomó vodkás üveget, amikor a szememet vitte le a múltkor...

– Szevasz, Zoli! Én nem tudom, de a Lajos kint áll a folyosón majd' anya-szült meztelen. Én kimegyek! – és le is csapom a készüléket.

– Mi van, Gabi?! Mi folyik itt? Ki telefonált? – kérdezi pánikolva a feleségem, közben kérdően engem néz, mert papucsban a kabátom után nyúlok. – Most meg hova mész? – aggodalmaskodik tovább.

– Ezt nem lehet hagyni, Ági! Majd mi itt bent kávézgatunk, amíg a két öreggel valami baj lesz!?

– Ne szóljunk bele mások dolgába! Tudod, hogy megütöttük már egyszer ezzel a bokánkat... – és ezt úgy mondja, mintha együtt kerültünk volna akkor három hétre kórházba.

Tudtam, hogy Ágika arra az esetre gondol, amikor a szemben lévő házból egy öt év körüli kislány sikítozását és sírását hallottuk újra és újra. Csakis tavasszal, nyáron meg kora ősszel, mert akkor voltak nyitva az ablakok. Telente mindig „nyugtunk” volt, de jó időben mindennek fültanúi lettünk. Én egy idő után nem bírtam, megelégeltem, hogy évek óta ez megy. Mindenki tudott róla a környéken, és mégsem csinált semmit. Miután a rendőroket kihívtam, és azok nem találtak semmi erőszakra utaló nyomot, magam mentem át a családhoz. A számonkérést dulakodás, majd a mentőautó szirénája követte. Az apa hideg konyhakése négy centire hatolt a hasfalamba. Azóta a fájdalom előre jelez nekem balsejtelem esetén. Ahogy most is.

– Én nem hagyom ezt, Ágika! – és a kijelentésem lendületével nyitottam ki a bejárati ajtót.

– Mi történik itt, Lajos? – kérdezem az öreget aggodalmas hangon. Közben tehetetlenül toporgok. Ki kellett volna hoznom egy pokrócot, erre gondolok.

– Fázom – ennyit válaszol remegve az öreg. – Két éve demenciás, végignéztük, ahogy napról napra romlik az állapota.

Bentről semmi hang nem érkezik, csak amikor bekopogok, csörren meg egy üveg a járólapon.

– Fázom – ismételteti Lajos hideg tekintettel újra és újra, de az ajtó nem nyílik ki.

Én kopogok rendületlenül, közben a mi lakásunk bejárati ajtajára is sandítok. Miért nem jön már ki Ági? Olyan makacs!

– Mi a franc?! – lép ki ekkor Zoli trikóban, cigivel a szájában.

– Hozzál már egy pokrócot meg egy papucsot, öregem!

– Jó-jó, persze! – dadogja Zoli, mint egy jó katona, aki most kapta meg az első parancsot.

– Erzsike, nyissa ki az ajtót! – dörömbölök tovább. Közben, ahogy kétségbeesésemben forgolódom magam körül, látom, hogy többen már kint állnak a folyosón, mások csak az ablakokon leskelődnek kifelé.

– Hetek óta ez megy. Unom már! Folyamatosan kiabál az öreggel napközben, meg este is. A fürdőszobájuk mellett van a mi nappalink. Szerintem a kádba próbálja valahogy betesséklni, vagy nem tudom... azt is hallom, ahogy üti. Nem ököllel, hanem tenyérrel. Pofozgatja – mondja Zoli unott hangon, miután ráadta a pokrócot meg a szobapapucsot Lajosra. Közben egy kiflit majszol, a morzsái szanaszét hullanak a kövön.

Én továbbra is az ajtót verem. Bentről semmilyen hang nem szűrődik ki.

– Zoli, ne haragudj, ezzel most marhára nem segítesz – nézek rá szigorúan. Legszívesebben pofon vágnám, annyira idegesít a panaszkodása.

Lajos remegő lábakkal áll mögöttem. Hozzáfordulok.

– Mi történt, Lalikám, odabent? Miért küldött ki így az asszony? – kérdezem tőle nyugodtnak tűnő hangon, de az öreg nem válaszol. Ahogy őt nézem, meglátom a lábszárán a friss véraláfutásokat, a nyaka bal oldalán a karmolásnyomokat. Elönti a düh az agyamat, a hasamon lévő heg lüktetni kezd.

Ránézek Zolira, aki a tekintetével csak ennyit kérdez: „Látod?” A hangtalan okoskodása csak olaj a tűzre.

– Erzsike, nyissa ki az ajtót, vagy betöröm! – kiabálom a bejárati ajtó felé.

Ekkor az asszony ajtót nyit. Bent mindenfelé üres vodkás üvegek. De ha ebből nem volna egyértelmű, a nő fátyolos tekintetén is látszik, hogy részeg.

– Mi közötök van hozzá? – kérdezi artikulálatlanul.

– Erzsike, te részeg vagy! – veti oda Zoli szemrehányásképpen.

– Ti nem tudjátok... nektek fogalmatok sincs... nem csinálja... amit mondok. Én csak jót akarok neki... de nem csinálja... nem csinál semmit, csak gubbaszt a fotelben egész nap. Nem eszi meg... nem eszi meg, amit főzök – és az utolsó mondatának kimondásakor kilép, egyik kezével a férje vállát, a másikkal a derekát átkarolva bekíséri a lakásba, és becsukja az ajtót, miközben még motyog valamit. Halljuk, ahogy a kulcsot is megfordítja a zárban.

– Na, ez meg mi a fészkes fene volt? – kérdezi Zoli, nem is feltétlenül nekem címezve a csodálkozását.

– ... te hetek óta hallod, hogy itt baj van? – kérdezek vissza.

– Jaj, Gabi, ne legyél már ilyen álszent! Te is biztosan tudsz arról, ami itt folyik.

Az emeletünk lakóival két hétig szándékosan elkerüljük egymást. Valahogy Ágihoz sincs kedvem szólni, mikor hazaér a munkából. Általában a madárlesemnél ülök, háttal a szomszédoknak. Ha hallom valaki neszezését, nem fordulok oda. Bár nem nagyon jár ki egy lélek sem a múltkori eset óta. Még sepregetni sem. A varjakon, gerléken, fekete rigókon kívül látok néhány vörösbegyét, széncinegét is. Emiatt kitartóan ücsörögök a kerti széken. Lefényképezhető közelségbe még egyetlenegy sem jött. Igyekszem a tapasztalataim alapján változtatni a taktikámon. Például megtanultam, hogy a szalonnára rácsapnak a cinegék, a varjak szinte mindent megesznek, de a teraszomra azért mégsem merészkednek.

Az egyik ilyen ücsörgős napon szirénázásra leszek figyelmes. Nem azért, mert olyan szokatlan volna a városon végigsüvöltő hang, hanem mert a hegem közben ugyanolyan ritmusban, ahogy a sziréna szól, lüktetni kezd. Aztán mentők rohannak fel hordággal az emeletünkre, csengetés után benyitnak Lajosék ajtaján. Legalább fél óráig senki nem jelentkezik odabentről. Zoli trikóban kijön cigizni, a köhögéséről ismerem fel a hátam mögött. Megfordulok, hogy illedelmesen mégiscsak köszöntsem, de már nincs ott, csak a hetekkel ezelőtti morzsákat szedegeti egy kék cinege. Meglepettségemen úrrá leszek, előkapom a fényképezőgépet, és már éppen kattintanék, de ekkor kinyílik az ajtó, amelyen kilép két ember, akik egy letakart hordágyat cipelnek. Egyikőjük megszólal:

– A halál beállta: 14 óra 13 perc, a halál oka: időskori tüdőgyulladás. A kék cinege elrepül.

CSALÁDI KÖTELEK

Anyámék két hónapja mondták el nekünk, hogy válnak. A bátyámmal elszökdöstünk otthonról néhány órára bejelentés nélkül. Eleinte azért, hogy keressenek. Egyikünket sem érdekelt, hogy aggódnak-e. Estére úgymint hazamentünk.

Céltalanul csatangoltunk a falu végének kietlen részein, arrafelé, ahol az ismeretlen furgonokból illegálisan lerakott háztartási hulladék és sitta sor-sa beteljesül. Ahol néha a helyi bandákat láttuk, amikor anyáék vitorlázni mentek a barátaikkal a Balatonhoz, minket meg a nagymamához vittek nyaralni. A szomszéd faluban lakott. Ha kocsival elhaladtunk mellettük, a szüleink elfordították a fejüket, és olyan dolgokról kezdtek beszélni, mint az időjárás. Gyalog sosem mertünk a közelükbe menni. Aztán egy nap, amikor arra mászkáltunk, megszólított minket az egyik. Ismertük. Hiába volt három évvel idősebb a bátyámnál, évfolyamtársak voltak. Gyere már ide, te okoska, szólt a legalacsonyabb, és én gondoltam, hogy ez a bátyámnak szól. Évfolyamelső volt a suliban. Eszem ágában sincs. Reméltem, hogy ezt válaszolja majd, ehelyett szúrós tekintettel rám nézett, és határozottan a négyfős társaság felé indult. Loholtam utána. De cucci húgod van, mondták neki röhögve, ő meg idegesen csak annyit mondott, ja-ja. Ettől a perctől kezdve soha többé nem tudtam a szemébe nézni.

Egy széttrancsírozott sün volt a lábuk előtt. Mocskos kezeikben drótok, szögek, hegyes cserépdarabok. Nem kérdeztük, mi történt. Egy másik sün elbarikádozva a társaság háta mögött örülten fel-alá járkált. Próbált kiutat keresni. Én a körön kívül kaptam helyet, a bátyám köztük. Az iskoláról beszéltek, a tanárokról. Hallani akarták egy jól tanuló véleményét is. A bátyám mindennel egyetértett. Nem is gondoltuk, hogy ilyen jófej vagy, mondta a legalacsonyabb, a három évvel idősebb, és vállon veregette a testvéremet. Most te jössz, mondták neki, és a kezébe adták a szerszámokat. A bátyám munkához látott, én pedig elfutottam.

Néhány nappal később már egyedül kószáltam a faluban. Fricit, a kutyánkat sétáltattam. Nem tudom, hogy kerültem közéjük, egyszer csak ott álltam a körben én is. A kis cucci, így szólítottak. De nem sértődtem meg, mert befogadtak, és a múltkorinál jóval barátságosabban viselkedtek velem. Amikor nevettek, én is velük nevettem. Amikor a szüleiket vagy a tanárait szidták, én nem szóltam semmit, csak figyelmesen hallgattam. Frici pár méterre a hátunk mögött szimatolt. Tied a kutya?, kérdezték. Igen, vála-

szoltam, vagyis a bátyámé, de ő sosem foglalkozik vele. Akkor kapta, amikor az első osztályt kezdte. Nagyon öreg már... Meglepően figyelmesen hallgatták, ahogy mesélek. És hol van a bátyád?, kérdezték. Nem láttuk erre, mióta azt a sünt kinyírbálta. Nem válaszoltam. Te meg beszartál, vagy mi? Úgy elfutottál, mint valami gyáva nyúl. Én nem vagyok gyáva, kértem ki magamnak, és kissé kihúztam a hátam, hogy magasabbnak tűnjek. Jól van, nem kell úgy zokon venni, simogatta meg a fejem a legalacsonyabb, akit a suliból ismertünk. Nem mosolyogtam. Mutasd meg, hogy belevalóbb csaj vagy, mint az buzis bátyád, ezt mondta, miközben Fricit simogatta. Nem tudtam, mi az a buzis, de azt sejtettem, hogy én nem vagyok olyan. Az egyik közülük egy PP-kötelet tartott a kezében. Pontosán tudtam, milyen erős az a kötel. Apa ilyet használt a vitorlázásnál. A maradék anyagból sokszor karkötőt kötött nekünk. Az egyiket most is a csuklómon hordom. Lejjebb húztam a pulcsim ujját, hogy ne látszodjon. Mit akartok?, kérdeztem tőlük rémülten. Nem akarunk mi semmit, csak többet néztünk ki belőled, mint a bátyádból. Mert több is vagyok, és persze nem voltam benne biztos, hogy valójában így gondolom, mégis ezt mondtam nekik. Megmutattam, amire apa tanított. Csúszóhurkot készítettem a kötel egyik felén. Rakd a kutyád nyakára, ezt mondták. Úgyis öreg már, a bátyád meg le sem szarja a fejét. Ezt igaznak gondoltam, mégsem éreztem helyesnek, amit csinálok. Látod azt a diófát?, kérdezte a legalacsonyabb, vidd oda, és akaszd fel a kutyát! Frici rám nézett, én leguggoltam, és hívogatni kezdtem, amire ő lassú farkcsóválással közeledett felém. Nehezen tettem a nyakára a kötelet, mert remegett a kezem. A legalacsonyabb, amelyiket látásból ismertük, az ölébe vette Fricit, és a diófa felé indult vele. Utánuk mentem. A fa alatt a legalacsonyabb becézni kezdte Fricit, az meg arcon nyalta őt, s én egy pillanatra elmosolyodtam. Jó életed volt, Frici, erre gondoltam. Kösd fel a kötelet! És én felkötöttem. A csomót néztem, amit olyan jól megcsináltam. Pont úgy, ahogy apa tanította. Büszke voltam. A legalacsonyabb, aki Fricit tartotta, most elengedte a testét. Frici nyüszített, majd rángatózni kezdett. Mind a négy lábával rúgkapált. A nyüszítése egyre halkult. Nem bírtam tovább. Elfutottam. De nem mentem haza. Pár száz méterre a bandától, a környéken kóboroltam. Kerestem egy éles tárgyat a sít között, és levágtam a karkötőt, mert szorított.

NOTHING ELSE MATTERS

A szanaszéjjel gurult kék, fekete, méregzöld biliárdgolyókat nem lehetett megkülönböztetni a sötétben. Úgy voltak ott felejtve, mintha hirtelen kellett volna abbahagyni a játékot. Az ajtón a *zárva* felirat lógott már másfél órája. Anikó standolt, mosogatott és söprögetett, de először a mikrórt takarította ki. Nem töltötte el semmiféle indulattal, hogy a golyókat is neki kell elpakolnia. Egyedül élt. Nem sietett haza. Mindent meg akart csinálni idejében.

Szerencsés este volt. A tulajnak jó bevétel, hogy itt töltjük az egész napot, mert másokat is idevonzunk, és ma valahogy még egy poharat sem sikerült eltörni. A sötétben a sűrű cigarettafüst csak homályosít az amúgy is nehezen kivehető arcokon. Mindenki azonnal rágyújtott bent, amint elment az utolsó vendég is. Áporodott alkoholszag maradt csak utánuk, meg valamiféle édes tészta illata. A hely palacsintázóként működött még néhány évvel ezelőtt. A mozdíthatatlan beépített bútorok és a faburkolat magába szívták az épület kiskorúságát.

Cukra időben érkezett. Ő volt az első, aki bármelyik irányba először léphetett át a küszöbön tíz óra után. Mögötte Jóka meg még három lány. Így a többséghez tartoztunk, de kiskorúak csak mi ketten voltunk köztük. Anikó belülről zárta be az ajtót, a kulcsot benne hagyva, nehogy illetéktelenek vagy az arra járó tanácsalanok próbálkozzanak a bejövettel. Egy alvó városban tíz óra után már nincs hova menni. Mi is csak azért maradhattunk, mert Anikónak sem akadt jobb dolga, és ő is szeretett volna kikapcsolódni munka után. Máshogy itt neki sem lett volna erre lehetősége. Kettőnknek még nappal meg kellett érkeznünk, ha nem akartunk bajba keveredni, mert tíz óra után a járőröző rendőrök egyenesen hazavittek volna. Akkor is, ha a szüleink nem keresnek.

A biliárdasztal feletti körlámpát kapcsoltuk fel. A zöld, kevert műszálas szövetre fordított glóriaként vetült vissza a fény. A félhomályban és a cigaretták füstjében minden arc szebbnek tűnt. Cukra arcán elhalványult a jobb szeme alatti heg, amelyet a tíz évvel ezelőtti razzián szerzett. Valamivel mindig elfoglaltuk magunkat, míg Cukra számolt. Anikó a jattját a jukebox tetejére tette. Egyesével kértünk dalokat. Mi utoljára. A *Nothing else matters* minden este megszólalt. Cukra kedvence volt. Senki nem mer-te énekelni.

Cukra gondosan megteríti a biliárdasztalt. A pénzt addigra már elrakta. Fél szemmel nézzük, ahogy Anikó kis tálkákat és egy evőkanalat készít elő. Előtte sterilizálja. Vízet forral a mikróban. Jóka kap először. Újra megszólal a *Nothing else matters*. Egymással táncol a három lány. A mikró kétpercenként cseng. Félórával később már csak mi vagyunk józanok. Ketten sosem kapunk. Nem követelözünk. Összetartozunk. Mindenkinek van feladata. Cukra Jókával pakoltat el a biliárdasztalról. Csak egy kis zacskót hagynak az asztal fekete karimáján. Zöld gumók vannak benne, nem olyan fehér, kristályos por, mint a többiben. Harmadjára szólal meg a *Nothing else matters*. Az első akkord ismétlődik a fülekben. Csak az első perc akkordbontásáért hallgatjuk újra és újra a hatperces dalt. Dallamtapadás. Közös cigarettára gyújtunk. Mindenki kettőt szív belőle. Fél percig a tüdőnkben tartjuk a füstöt, csak utána fújuk ki. A zöld gumók már nincsenek az asztal szélén. Üres a zacskó. Cukra előveszi az asztalból a súlyos golyókat, és a háromszögbe teszi. A fehéret középre helyezi. Az ütött-kopott golyókat hiába simogatja ujjaival, a koccanások nyomai nem tűnnek már el. A körlámpa alatt nem csillan meg rajtuk a fény. Cukra löki a golyókat.

Jóka Anikó derekát fogja. Keze lassan csúszik lefelé, Anikó lábai közé. Az érintéstől összerezzen. Szemeit csukva tartja. Öt percnél tart a *Nothing else matters*. Jóka Anikót a biliárdasztalra löki. A lány lendületből hasal az asztalra. Jóka lerántja Anikó nadrágját, a saját sliccét lehúzza. Lök egyet. Anikó sikítva kap fel egy biliárdgolyót, Jóka felé hajítja. Jóka elterül.

Cukra ordítani kezdett velünk, hogy menjünk haza. Rögtön elindultunk. Ketten kirotottunk az ajtón. Folyik a fejből a vér, ezt hallottuk utoljára az egyik lány szájából. Hazafelé arról beszélgettünk, hogy apánk már ott-hon lesz, mert bezártak a kocsmák. A kis utcákon mentünk, nehogy szembejöjjön egy rendőr vagy egy polgárőr. Közben megpróbáltuk elénekelni a *Nothing else matters*-t, és megállapítottuk, hogy ez nem is olyan romantikus, mint ahogy elsőre tűnik.

Mit szólnál hozzá – kérdeztem a barátnőmet –, ha holnap megtanulnánk gitáron?

– Talán – felelte ő –, de lehet, hogy inkább fagyizni mennék.